

סילבוס קורס: היבטים פסיכולוגיים וסוציולוגיים בהוראה

שם המרצה: פרופ' תהילה קוגוט

מספר קורס: 130.1.0164

זמן הקורס: סמסטר א, ימי ג', 14:15-15:45

שעות קבלה: בתיאום מראש במייל kogut@bgu.ac.il

עוזר הוראה:

שעות קבלה: בתיאום מראש במייל

רציונל

מטרת ההכשרה באוניברסיטת בן גוריון היא פיתוח ההשקפה המקצועית של פרחי הוראה: רגישות, פרשנות, רפרטואר דרכי התמודדות ושיקול דעת. מטרת הקורס הנוכחי היא לשלב בין ידע תיאורטי ופרקטי על מנת לטייב את עבודת המורה בהתמודדות עם אתגרים חינוכיים. בקורס יוצגו היבטים סוציולוגיים ופסיכולוגיים בעבודת המורה. המטרה היא לפתח את רגישות המורה לצרכים רגשיים של תלמידים, לסוגיות באקלים הכיתה ולחברת הילדים, ולהבדלים בין-אישיים בסביבה הבית ספרית. הקורס יספק כלים לזיהוי ולהתייחסות מיטיבה לצרכי התלמידים והתלמידות, ויגביר את יכולת ההתמודדות של המורה עם אתגרי ההוראה, הן בעבודה אישית, סיוע ופיתוח של תלמידה כפרט, והן בהתמודדות מול כיתה וחברת הילדים בה. הקורס יעודד נקודות מבט חקרנית, ביקורתית ורפלקטיבית על ההוראה, כמומונויות מרכזיות בפיתוח השקפה מקצועית.

נושאי הקורס:

- אקלים בית ספר ואקלים כיתה
- חברת הילדים, תפקידים חברתיים ומעמדות חברתיים
- התמודדות עם דחייה חברתית ובריונות
- סמכות וניהול כיתה
- ביסוס גבולות בכיתה
- גיל ההתבגרות, לחץ חברתי וזיהוי גורמי סיכון
- אמפתיה וכשל אמפתי
- שיח בבית הספר והתמודדות עם קונפליקטים
- יחסי מורה ילד כבסיס לצמיחה
- חשיבות הקשר בין המורה להורה וניהולו
- תהליכי שינוי והתנגדות לשינוי

שיעור	תכנים
1	אקלים בית הספר ואקלים כיתה – תפקיד המורה
2	חברת הילדים, תפקידים ומעמדות חברתיים
3	התמודדות עם דחייה חברתית, חרם, אלימות ובריונות
4	תרגיל מסכם: אקלים והתמודדות עם מצבים חברתיים
5	ניהול כיתה, סמכות, ביסוס גבולות ענישה?
6	גיל ההתבגרות – תהליכים ודילמות
7	גיל ההתבגרות – לקיחת סיכונים ולחץ חברתי – תורת האילוצים
8	תרגיל מסכם: סמכות וגיל ההתבגרות
9	שיח בבית הספר – אמפתיה וכשל אמפתי, עלבון
10	יחסי מורה ילד כבסיס לצמיחה
11	יחסי מורה – הורה
12	תרגיל מסכם: יחסים מורה תלמיד ומורה הורה
13	תהליכי שינוי והתנגדות לשינוי – שיעור מסכם

דרישות הקורס והרכב ציון:

תהליכי ההוראה והלמידה בקורס מבוססים על השתתפות פעילה בזמן השיעורים. ההוראה בקורס מגוונת: הרצאה, דיון, שיח ועבודה בזוגות ובקבוצות קטנות (חדרים). בסיום כל נושא יוקדש שיעור לעבודה בקבוצות ובסופו הצגת תוצרים ושיתוף במליאה + הגשת דו"ח קבוצתי (או זוגי) הכולל גם רפלקציה אישית.

- נוכחות והשתתפות על פי נהלי השתתפות בשיעור מקוון – חובה
- קריאה/צפייה מקדימה לשיעור – לקראת חלק מהשיעורים יפורסם מאמר קצר או פודקאסט או סרטון לצפייה, כרקע תיאורטי לשיעור. ההכנה לשיעורים אלו היא חובה.
- תרגילים קבוצתיים/זוגיים + רפלקציה אישית – בתום כל נושא יוקדש שיעור למשימת יישום של החומר הנלמד. לאחר כשעה של עבודה בקבוצה יתקיים דיון במליאה בו כל קבוצה תשתף בתובנות שלה. את המשימה יש להגיש לכל המאוחר יום לפני השיעור העוקב (כלומר תוך שבוע). המשימות תהיינה קבוצתיות ויהיה בהן חלק אישי, והן יתבססו על החומר הנלמד בשיעור, על חומרי ההכנה ועל החשיבה האישית של כל סטודנט וסטודנטית. כל משימה תקבל ציון והערכה מעצבת, לצורך למידה ושיפור בהמשך. הציון הסופי של הקורס יקבע על פי ממוצע כלל ההגשות (3 עבודות).
- ציון עובר בקורס: 70
- הציון כולל ממוצע 3 העבודות.

התאמות למשרתות ומשרתי המילואים:

השיעורים יוקלטו (החלק הפרונטלי) לטובת השלמת החומר. הקלטות השיעורים, המצגות ושאר החומר הרלוונטי יופיעו באופן מסודר במודל. סטודנטים/סטודנטיות מתבקשים לעדכן על יציאה/חזרה משירות מילואים, ולתאם את אופן השלמת החומר עם המרצה.

נהלי השתתפות בשיעור מקוון

ההשתתפות בשיעור מקוון מחייבת מצלמה פתוחה לכל אורך השיעור. מצלמה סגורה במהלך השיעור דינה כחיסור. נדרשת השתתפות פעילה בשיח דבור וכתוב לאורך כל השיעור (תגובות בציאט, פאד לט ועוד).

ההשתתפות בשיעור מקוון מצריכה סביבה אופטימלית ונוחה: לא בזמן נסיעה, לא מהמשרד בעבודה, לא מהמטבח בזמן בישולים. שיעור מקוון הוא שיעור ככל שיעור פיזי רק המרחב אינו משותף אבל הוא חייב להיות מרחב מאפשר למידה. וודאו חיבור תקין לאינטרנט (ניתן להתחבר מהמרחבים השונים בקמפוס), וודאו תקינות המצלמה והרמקול.

קריאת חובה:

לנושא אקלים והתמודדות עם מצבים חברתיים

יעל אברהם, 2011, "אין מצב שמפנים את הגב", עבודה כיתתית בנושא דחייה חברתית, פסיכולוגיה עברית

<https://www.hebpsy.net/articles.asp?id=2704>

אלקובי, אבהרהם, זיו, אשד, 2020, פרוטוקול לטיפול בחרם בבית הספר היסודי, תעצומות
<https://taazumot.org.il/%D7%A4%D7%A8%D7%95%D7%98%D7%95%D7%A7%D7%95%D7%9C-%D7%9C%D7%98%D7%99%D7%A4%D7%95%D7%9C-%D7%91%D7%97%D7%A8%D7%9D-%D7%91%D7%91%D7%99%D7%AA-%D7%94%D7%A1%D7%A4%D7%A8-%D7%94%D7%99%D7%A1%D7%95%D7%93%D7%99>

לנושא סמכות וגיל ההתבגרות

מאפייני גיל ההתבגרות – בטיפולנט

https://www.betipulnet.co.il/lexicon/%D7%9E%D7%90%D7%A4%D7%99%D7%99%D7%A0%D7%99_%D7%92%D7%99%D7%9C_%D7%94%D7%94%D7%AA%D7%91%D7%92%D7%A8%D7%95%D7%AA

סמילנסקי, י' (1987). שיקול דעת פסיכולוגי בטיפול בבעיות משמעת בכיתה, בתוך א' לסט (עורך) עבודה פסיכולוגית בבית הספר, ירושלים: בית הספר לחינוך של האוניברסיטה העברית, עמ' 223-242. – נמצא במודל

לנושא: יחסים מורה תלמיד ומורה הורה

אורית אלפי, 2011, לאן נוליד את העלבון? הנחיית מורים בנושא התמודדות עם מצבי פגיעה ועלבון. פסיכולוגיה עברית.

<https://www.hebpsy.net/articles.asp?id=2541>

דני שראל, 2014, כאשר אמפתיה לתלמיד נחווית ככשל אמפתי כלפי המורה, פסיכולוגיה עברית.

<https://www.hebpsy.net/articles.asp?id=3170>

הוראה למידה והערכה

שם המרצה: ד"ר רותם טרכטנברג מסלטון, ענת שריד

מספר קורס: 130.1.0049

זמן הקורס: יום ג'

קבוצה 1 (פיזי) 12:00-14:00

קבוצה 2 (פיזי) 16:00-18:00

קבוצה 3 (מקוון) 18:00-20:00

*לא ניתן להגיע לקבוצה שאינכם רשומים אליה! חשוב מאוד.

שעות קבלה: ימי ג', בתיאום מראש

דוא"ל: rotsar@post.bgu.ac.il rotemtra17@gmail.com

רציונל הקורס, והקשר לרציונל ההכשרה:

כמורות ומורים יש אינטואיציות שמנחות אותנו. אבל לא תמיד ברור לנו למה אנחנו פועלות. ים באופן מסוים בכיתה, מדוע כך אנחנו מגיבות. ים ומה הנחה את האופן בו תכננו מהלך הוראה או הערכה מסוים. למידה של תיאוריה חינוכית מפותחת יכולה לאפשר לנו להבין את הרציונל לבחירות שלנו, להתעמת עם התיאוריות האינטואיטיביות שלנו, או לפתח ולהעשיר אותן. הקורס עוסק בתיאוריות למידה והשלכותיהן על הוראה והערכה בכיתה. השאלה המרכזית איתה נתמודד בקורס היא: איך אנשים לומדים. ות! ומה ההשלכות של אופני הלמידה על דרכי ההוראה והערכה שניישם בכיתות.

לצורך זה, נבחן באופן ביקורתי תיאוריות למידה מרכזיות: למידה התנהגותית (Behaviorism) למידה קוגניטיבית (Cognitivism) ולמידה תרבותית חברתית (social cultural).

בהתאם לתפיסת ההכשרה ומטרותיה: "פיתוח ההשקפה המקצועית של פרחי הוראה באמצעות פיתוח פרקטיקות ליבה בהוראה ובחינת היישום שלהם בגישת חקר הפרקטיקה" נקיים שגרת למידה קבועה בקורס שתכלול: 1. למידה של עקרונות, מושגים מרכזיים והוגים בכל אחת מתיאוריות הלמידה 2. דיון על יישומים והשלכות להוראה והערכה כולל פרקטיקות 3. ביקורת ואתגרים על התיאוריה ואופן היישום שלה.

היבטים יישומיים בקורס בהתנסות בבית הספר:

בכל אחת מתאוריות הלמידה בהן נדון בקורס נתייחס ליישומים של התיאוריה בכיתה ומהן פרקטיקות ההוראה וההערכה הנגזרות ממנה. הסטודנטים. ות יכירו את כלי ההערכה השונים ואת הקשר בינם לבין אופני ההוראה והלמידה בכיתה.

נושאי הקורס:

- מבוא לתאוריות למידה והקשר בין תאוריה לפרקטיקה
- מושגי יסוד בהערכה
- הגדרת מטרות כבסיס להוראה ולהערכה
- הכרות עם תאוריות למידה שונות – עקרונות ויישומים להוראה, למידה והערכה
- הכרות עם כלי ההערכה השונים העומדים לרשותו של המורה

מטרות הקורס:

המטרה העיקרית של הקורס היא לערוך היכרות עם תיאוריות למידה ומחקרים עדכניים על הוראה ולמידה ולבחון את הנגזרות הפדגוגיות שלהן על הוראה, למידה והערכה.

המשתתפות והמשתתפים בקורס:

1. יבחנו באופן ביקורתי תיאוריות למידה מרכזיות
2. ידונו בהשלכות ובקשר שבין תיאוריות למידה לדרכי הוראה והערכה
3. יפתחו פרקטיקות פדגוגיות בהתאם לעקרונות הבסיס של תיאוריות הלמידה
4. יכירו את עקרונות ההערכה הנגזרים מכל אחת מתיאוריות הלמידה ויתנסו בפיתוח של כלי הערכה מתאימים

אופן הלמידה בקורס:

הלמידה בקורס תיעשה בדרכים שונות ומגוונות: מפגשים סינכרוניים, א-סינכרוניים, הרצאות, דיונים, משימות אישיות וקבוצתיות. ייתכנו שינויים, חשוב מאוד לעקוב אחר מודל הקורס מידי שבוע.

דרישות הקורס והרכב ציון:

1. נוכחות והשתתפות סדירות: ע"פ כללי האוניברסיטה, מותר להיעדר עד 20% מהשיעורים בסמסטר. נבקש להודיע מראש, אם אתם נאלצים להגיע באיחור או לצאת מוקדם.
2. ביצוע כל משימות הקורס (חלקן יתקיימו בשיעור וחלקן כחלק משיעורים א-סינכרוניים).
3. מטלה מסכמת

הרכב הציון:

2 מטלות אמצע – 30%

מטלה מסכמת – 70%

סה"כ – 100%

ייתן פירוט במהלך הקורס והנחיות מפורטות במודל.

ציון עובר בקורס 70.

לא ניתן לעבור את הקורס ללא הגשת כל עבודות הקורס (ראו בהמשך פירוט לגבי שיעורים אסנכרוניים ומטלות)!

פירוט המפגשים:

קריאת חובה	נושא	תאריך	
	שיעור מבוא הוראה ולמידה -מהי למידה? הגדרות -תיאוריות למידה מרכזיות והשלכות -פדגוגיות על דרכי הוראה והערכה -תיאוריה לשם מה? -הקשר בין תיאוריה לפרקטיקה -הקשר בין הוראה, למידה והערכה -מבנה הלמידה בקורס -סילבוס, דרכי למידה, חומרים והערכה	5.11.24	1
נבו, ד. (1992). ההערכה ככלי לשיפור ההוראה והלמידה. בתוך: זילברשטיין מ. (עורך). הערכה בתכנון לימודים והוראה: פרספקטיבה של המורה. משרד החינוך והתרבות. עמ' 21-5.	שיעור מבוא הערכה - מושגי יסוד בהערכה ומדידה - שימושי הערכה במערכת החינוך - הערכה פורמלית והערכה לא פורמלית - הקשר בין הערכה לבין אופן ההוראה - והלמידה	12.11.24	2
	Behaviorism למידה כשינוי התנהגותי -גישה אמפריציסטית מסורתית בהוראה -ולמידה -חוקרים מרכזיים: סקינר, ווטסון, פאבלוב -מושגים: חיזוק (חיובי, שלילי), התניה, גירוי, תגובה, עיצוב התנהגות משמעויות פרקטיות	19.11.24	3
	הגדרת מטרות כבסיס להוראה ולהערכה - מטרת על, מטרה כללית ומטרה אופרטיבית (מדידה) - הגדרה נכונה של מטרות אופרטיביות - סיווג המטרות האופרטיביות לרמות חשיבה	26.11.24	4
	מאפיינים של כלים להערכת הישגי לומדים - שימושיות, תוקף ומהימנות מצגת ללמידה עצמית + מענה בפורום *שימו לב לתאריך ההגשה שמצויין במודל	3.12.24	5
	מבחן ככלי להערכת הישגי תלמידים - מפרט מבחן - סוגי שאלות במבחן	10.12.24	6
פון גלזר, א. תיאורית הידיעה הקונסטרוקטיביסטית של פיאז'ה. Von Glazerfeld, Ernest, Piaget's Constructivist Theory of Knowledge", in Radical Constructivism, London: The Falmer Press, pp. 53-75.	Cognitivism למידה כשינוי והתפתחות של סכימות ידע -חוקרים מרכזיים: פיאז'ה, דיואי -מושגים ורעיונות: עיבוד ידע, הטמעה והתאמה, ערעור קוגניטיבי, התפתחות ובשלות ביולוגית כבסיס ללמידה	17.12.24	7
טבק, א. (2008). פעילות יש למידה אין. הד החינוך 82 (4): 39-36.	Cognitivism-המשך השלכות פרקטיקות: למידה קונסטרוקטיביסטית, בנייה של ידע סוגי מעורבות בשיעור יצירה של קונפליקטים קוגניטיביים אתגרים בלמידה קונסטרוקטיביסטית	24.12.24	8

צפייה בהרצאה מצולמת, פרופ' דנה ודר וייס ותגובה בפורום. הרצאה ויגוצקי לכיתה הפוכה. - mp4 Google Drive	Social cultural learning למידה חברתית-תרבותית למידה כשינוי והתפתחות של תפקודים מנטליים גבוהים באינטראקציה מתווכת חברתית תרבותית הרצאת פתיחה ד"ר דנה ודר וייס צפייה + מענה בפורום *שימו לב לתאריך ההגשה במודל	31.12.24	9
עילם, ג. (2000). למידה והתפתחות: תיאוריות מרובות עולמות אפשריים. חינוך החשיבה, 19.	social cultural מושגים ורעיונות: למידה כתומכת התפתחות קוגניטיבית, איזור ההתפתחות הקרובה (ZPD), מודלינג, פיגום, תיווך. למידה באמצעות אינטראקציות חברתיות מתווכות תרבות. השלכות פרקטיקות ניתוח ייצוג	7.1.25	10
בירנבוים, מ. (2018) תרבות הבחינה וההערכה והשפעותיהן על יישום הערכה לשם למידה. בתוך: בירנבוים, מ. (עורכת). מחקר ויישום בהערכה לשם למידה (הל"ל) של תלמידים ומורים בישראל. מכון מופ"ת. עמ' 219-240	הערכה חלופית מה זאת הערכה חלופית? מאפייני תרבות ההערכה מאפיינים של מטלות ביצוע	14.1.25	11
	הנחיות למשימת סיום	21.1.25	12
	מחווון - מחווון ככלי להגברת המהימנות של מטלות הערכה - מאפיינים של מחווון אנליטי - בנייה משותפת של מחווון להערכת המטלה המסכמת	28.1.25	13

נהלי השתתפות בשיעור מקוון

ההשתתפות בשיעור מקוון מחייבת מצלמה פתוחה לכל אורך השיעור. מצלמה סגורה במהלך השיעור דינה כחיסור. נדרשת השתתפות פעילה בשיח דבור וכתוב לאורך כל השיעור (תגובות בצי'ט, פאד לט ועוד).

ההשתתפות בשיעור מקוון מצריכה סביבה אופטימלית ונוחה: לא בזמן נסיעה, לא מהמשרד בעבודה, לא מהמטבח בזמן בישולים. שיעור מקוון הוא שיעור ככל שיעור פיזי רק המרחב אינו משותף אבל הוא חייב להיות מרחב מאפשר למידה. וודאו חיבור תקין לאינטרנט (ניתן להתחבר מהמרחבים השונים בקמפוס), וודאו תקינות המצלמה והרמקול

שימו לב שאתם ראשים ל-20% של היעדרות. אל תצטרפו לשיעור שאין לכם יכולת להשתתף בו באופן מלא (מצלמה פתוחה, חיבור אופטימלי לאינטרנט, סביבה נוחה)

ביבליוגרפיה:

- בירנבוים, מ. (2018). מחקר ויישום בהערכה לשם למידה (הל"ל) של תלמידים ומורים בישראל. מכון מופ"ת
- בירנבוים, מ. (2007). הערכה לשם למידה. הד החינוך, פ"א, 47-40.
- בירנבוים, מ. (1997). חלופות בהערכת הישגים. תל-אביב: רמות.
- הטי, ג. (2016). למידה נראית למורים – כיצד מורים יכולים להעצים את הוראתם. תל אביב: משכל. (תרגום מאנגלית: אמיר צוקרמן).
- הרפז, י. (2013). משוב שוטף מקדם למידה טובה. הד החינוך, פ"ז, 115-112.
- וגנר, מ. (1991). יש מבחן – בניית מבחני הישגים והערכתם. ירושלים: מכון סאלד.
- יחיאלי, ת. (2008). איך עושים למידה קונסטרוקטיביסטית. הד החינוך 82 (4): 44-40.
- נבו, ד. (1992). ההערכה ככלי לשיפור ההוראה והלמידה. בתוך: זילברשטיין מ. (עורך). הערכה בתכנון לימודים והוראה: פרספקטיבה של המורה. משרד החינוך והתרבות. עמודים 12-5.
- נבו, ד. (2001). הערכה בית ספרית. אבן יהודה: רכס
- ספרד, א. (2000). שתי מטפורות של למידה, והסכנות הטמונות בבחירת אחת בלבד. חינוך החשיבה, 19: 13-28.
- עילם, ג. (2000). למידה והתפתחות: תיאוריות מרובות, עולמות אפשריים. חינוך החשיבה 19.
- פלד, נ' ובלום-קולקה, ש'. (תשנ"ז). דיאלוגיות בשיח הכיתה. חלקת לשון 24-286/
- חינוך, תרבות וקוגניציה: התערבות למען צמיחה.
- קוזלין, א' (2003). מבוא - הפסיכולוגיה החברתית תרבותית של לב ויגוצקי. בתוך: א' קוזלין וג' עילם (עורכים). לב ויגוצקי: מחשבה ותרבות. ירושלים: מכון ברנקו וייס לטיפוח החשיבה.
- שלטון, ח וקמרון, ה. (2005). תהליכי הערכה ותרבות בית ספרית כמנוף ללמידה. אאוריקה, 21, 1-16.

Barak, M., & Yuan, S. (2021). A cultural perspective to Project - based learning and the cultivation of innovative thinking. *Thinking skills and creativity*, 39.

Boghossian, P. (2006). Behaviorism, Cognitivism and Socratic pedagogy. *Education Philosophy and theory* . vol. 38, No. 6, 2006.

Brooks, M., Grennon-Brooks, J. (1999). "The Courage to Be Constructivist", in *Educational Leadership*, Vol. 57, No. 3, November 1999, pp. 18-24.

Hedegaard, M. (1996). The zone of proximal development as basis for instruction. In H. Daneils (Ed.). *An Introduction to Vygotsky* (pp. 171-195). New York: Routledge.

Fred A. J. Korthagen and Jos P. A. M. Kessels, "Linking Theory and Practice: Changing the Pedagogy of Teacher Education", *Educational Researcher*, Vol. 28, No. 4 (May, 1999), pp. 4-17.

Kozulin, A. (1994). "The cognitive revolution in learning: Piaget and Vygotsky," in J. N. Mangieri & C. C. Block (eds.), *Creating Powerful Thinking in Teachers and Students: Diverse Perspectives*. Harcourt Brace College Publishers.

Lave, J., & Wenger, E. (1999) *Learning and pedagogy in communities of practice*. In: J. Leach & B. Moon (Eds.) *Learners and Pedagogy* (pp. 21-33). London: PCP.

Lave, J. (n.d.). *Tailored learning: Apprenticeship and everyday practice among craftsmen in West Africa*. Unpublished manuscript.

Piaget, J. (1970). *Piaget's theory*. In P.H. Mussen (Ed.) *Carmichael's manual of child psychology*. New York: Wiley.

Vygotsky, L.S. 1978. In M. Cole, V. John-Steiner, S. Scribner and E. Souberman, (Eds.), *Mind in society-The development of higher psychological processes*. Cambridge: Harvard University Press.

יושר אקדמי

הציפייה היא שהעבודות המוגשות בקורס זה, תהיינה תוצר של עבודתם של הסטודנטים הרשומים בקורס. הגשת עבודות, שנעשו על ידיכם עבור קורס אחר, או עבודות שנעשו על ידי אנשים שאינם רשומים בקורס ואינם מופיעים ברשימת המגישים של העבודה, נחשבת כהפרה של היושר האקדמי.

בכתיבת עבודות, כאשר יש שימוש ברעיונות המועלים במאמרים, נהוג להביע את הרעיון במילים חדשות, פרי עט/ה של הכותב/ת ולציין מראה מקום להוגה הרעיון המקורי (קרי: שם המחבר ושנת המאמר בסוגריים). במקרה שיש שימוש במילות הוגה הרעיון, המחבר המקורי, יש לשים את הציטוט במרכאות ולציין מראה מקום. ציטוטים העולים על 40 מילים, מוצגים בפסקה מוזחת (indent) עם מראה מקום. שימוש ברעיון, המועלה במקור אחר ללא מראה מקום ו/או שימוש בניסוח המקורי ללא מראה מקום, נחשבים לגניבה ספרותית, פלגיאט (plagiarism) ומפרים את כללי היושר האקדמי

סילבוס קורס: יחסי הורים-מורים

שם המרצה: עידית פסט

מספר קורס:

זמן הקורס:

שעות קבלה:

רציונל הקורס, והקשר לרציונל ההכשרה.

הקורס יעסוק באחת הדילמות המרכזיות העומדות בפני אנשי חינוך וקובעי מדיניות: תפקידם של הורים במערכת החינוך והיחסים איתם. באיזו מידה יש לאפשר להורים מעורבות בהתנהלות היומיומית של בית הספר, בתהליך הלמידה, ובקביעת מדיניות? האם מעורבות הורים תורמת להישגי התלמידים? ואם כן, מעורבות מאיזה סוג? מה ההבדל בין מעורבות הורים למען ילדם לבין מעורבות הורים קולקטיבית? מה עושים כשיש קונפליקטים בין בית הספר להורים? כיצד מורות ומנהלות מתנהלות מול מעורבות הורים ותופסות אותה? וכיצד דפוסים של אי-שוויון חברתי פועלים בקשר בין בית הספר להורים? הקורס יידון בשאלות אלה לאור תפיסת ההכשרה בחוג לפדגוגיה ולמידה של מורות.ים, המתמקדת בחקר הפרקטיקה תוך התמודדות עם בעיות וסוגיות שנמצאות בליבת המעשה החינוכי. לצורך כך נבחן את נושא היחסים בין הורים למערכת החינוך לאור הניסיון שלכן והניסיון של המורות המלוות שלכן, בליווי חומרים אקדמיים, חומרי מדיניות ותרבות.

היבטים יישומיים בקורס בהתנסות בבית הספר:

הקורס נוגע באחד האתגרים המקצועיים המשמעותיים העומדים בפני מורות בישראל כיום. בהתנסות יחשפו הסטודנטים להתמודדות היומיומית של המורות עם הורים, ולאופן בו מדברים על הורים בחדר המורים ובמסדרונות בית הספר. בנוסף, במסגרת הפרקטיקום יעסקו הסטודנטים ישירות בסוגיית ההורים. הקורס יספק עולם מושגים ומסגרת חשיבה להתמודדות בבית הספר ובפרקטיקום.

נושאי הקורס:

- מעורבות הורים: למה היא חשובה ולמה מורות לא סובלות אותה?
- הגדרת שטח השיפוט של ההוראה.
- סוגים שונים של הורים וסוגים שונים של הון שהורים מביאים איתם.
- סוגיות ביחסים עם הורים: ערכים, ציפיות הצדדים, מיקרואגרסיות.
- רגשות המורות ביחסים עם הורים.
- תפקיד המנהלת ביחסי מורות-הורים.

מטרות הקורס:

- הסטודנטיות יכירו את המושגים הבסיסיים בספרות הסוציולוגית שמשמשים להסבר היחסים בין בית הספר להורים.
- הסטודנטיות יחשבו באופן ביקורתי על האופן בו מערכת החינוך תופסת הורים והאופן בו הורים תופסים את מערכת החינוך.
- הסטודנטיות יחקרו את הדילמות בהן הן וצוות ההוראה שמלווה אותן נתקלים ביחסים עם הורים.

- הסטודנטיות יתנסו בסימולציה של קונפליקט עם הורה.

דרישות הקורס והרכב ציון:

- נוכחות בסימולציה (ללא נוכחות בסימולציה לא ניתן לעבור את הקורס).
- נוכחות והשתתפות
- כתיבת מטלה מסכמת לחומרי הקורס (הוראות מדויקות ינתנו בהמשך).

ביבליוגרפיה:

ארדריק, ל., גולדן, ד., ורובמן, ס. (2018). אימהות וניווט החינוך בבית הספר: מבט השוואתי. *ביטחון סוציאלי* 103: 261-237.

נוי, ב. (2014). של מי הילד הזה. הוצאת מופ"ת. עמודים 37-26, 57-43.

פסט, ע., טובין, ד., ושכטר, ת. (2023). חינוך כיתה – היכן ההורים משתלבים? דו"ח מחקר

Lareau, A. (1987). Social class differences in family-school relationships: The importance of cultural capital. *Sociology of education*, 73-85.

McCrary Calarco, J., Horn, I. S., & Chen, G. A. (2022). "You Need to Be More Responsible": The Myth of Meritocracy and Teachers' Accounts of Homework Inequalities. *Educational Researcher*

Hauser-Cram, P., Sirin, S. R., & Stipek, D. (2003). When teachers' and parents' values differ: Teachers' ratings of academic competence in children from low-income families. *Journal of Educational Psychology*, 95(4), 813.

Lasky, S. (2000). The cultural and emotional politics of teacher-parent interactions. *Teaching and Teacher Education*, 16(8), 843-860.

Addi-Raccah, A., & Ainhoren, R. (2009). School governance and teachers' attitudes to parents' involvement in schools. *Teaching and Teacher Education*, 25(6), 805-813

פירוט המפגשים:

יום 5	יום 4	יום 3	יום 2	יום 1	
סימולציה קבוצה 1 (עד 12)	תפקיד המנהלת	גאוגרפיה של רגשות	סוגים של הון	מבוא – מה העניין עם הורים?	9: 15-10: 45
					הפסקה
סימולציה קבוצה 2 (עד 14)	מחקרים עכשוויים על הורים ומורים	רגשות המורים	סוגים של הון	מורים כסמי-פרופסיה, הורים כשטח שיפוט	11: 00-12: 30
					הפסקה
	תרגיל ווטסאפ	צפייה בסימולציה ודיון	צפייה בסימולציה ודיון	אבחון, טיפול, והסקה	12: 45-14: 15

יושר אקדמי

הציפייה היא שהעבודות המוגשות בקורס זה, תהיינה תוצר של עבודתם של הסטודנטים הרשומים בקורס. הגשת עבודות, שנעשו על ידיכם עבור קורס אחר, או עבודות שנעשו על ידי אנשים שאינם רשומים בקורס ואינם מופיעים ברשימת המגישים של העבודה, נחשבת כהפרה של היושר האקדמי.

בכתבת עבודות, כאשר יש שימוש ברעיונות המועלים במאמרים, נהוג להביע את הרעיון במילים חדשות, פרי עטו/ה של הכותב/ת ולציין מראה מקום להוגה הרעיון המקורי (קרי: שם המחבר ושנת המאמר בסוגריים). במקרה שיש שימוש במילות הוגה הרעיון, המחבר המקורי, יש לשים את הציטוט במרכאות ולציין מראה מקום. ציטוטים העולים על 40 מילים, מוצגים בפסקה מוזחת (indent) עם מראה מקום. שימוש ברעיון, המועלה במקור אחר ללא מראה מקום ו/או שימוש בניסוח המקורי ללא מראה מקום, נחשבים לגניבה ספרותית, פלגיאט (plagiarism) ומפרים את כללי היושר האקדמי

נהלי השתתפות בשיעור מקוון

ההשתתפות בשיעור מקוון מחייבת מצלמה פתוחה לכל אורך השיעור. מצלמה סגורה במהלך השיעור דינה כחיסור. נדרשת השתתפות פעילה בשיח דבור וכתוב לאורך כל השיעור (תגובות בצ'אט, פאד לט ועוד).

ההשתתפות בשיעור מקוון מצריכה סביבה אופטימלית ונוחה: לא בזמן נסיעה, לא מהמשרד בעבודה, לא מהמטבח בזמן בישולים. שיעור מקוון הוא שיעור ככל שיעור פיזי רק המרחב אינו משותף אבל הוא חייב להיות מרחב מאפשר למידה. וודאו חיבור תקין לאינטרנט (ניתן להתחבר מהמרחבים השונים בקמפוס), וודאו תקינות המצלמה והרמקול.